

הלכות פסח תמטת-ג

רט

תמט דין חמץ שנמצא בחנות ישראל והפועלים נכרים או כהיפך וכו' ג' סעיפים:

א חנות ומלאי (פירוש סחורה: כגון פת ויין הנמכר בתוכה) שבתוכה של ישראל הפועלים המשתדלים בהי' במכירת המלאי הן נכרים חמץ הנמצא בחנות זו לאחר הפסח אסור אפילו בהנאה שבוראי הוא מן המלאי של ישראל ואין תולין להקל לומר שמן נכרים הפועלים נפל שמה כיון שהמלאי קבוע בחנות תמיד והפועלים אינן קבועים תמיד אלא נכנסין ויוצאין:

ב חנות ומלאי של נכרי והפועלים הם ישראל חמץ הנמצא שם לאחר הפסח מותר אפילו באכילה שבוראי הוא מן המלאי של נכרי:

ג וכל זה כשיש חמץ במלאי הנמכר בתוך החנות שאפשר לתלות שהחמץ זה הנמצא הוא מן המלאי אבל אם הוא בענין שאי אפשר לתלות שהחמץ זה הוא מן המלאי הרי הכל הולך אחר הפועלים אם הן ישראל אע"פ שהחנות ומלאי של נכרי הרי החמץ אסור אפילו בהנאה שבוראי מן הפועלים נפל שמה" ובע"פ שכשיצאו הפועלים מן החנות קודם הפסח בודאי כבר נתיאשו מן החמץ שנפל מהם בתוך החנות של נכרי שהנכרי ימצאוהו ויאכלוהו" וא"כ היה חמץ זה כל ימי הפסח הפקר גמור ולא עברו עליו הפועלים בכל יתאה וכל ימצא מכל מקום הרי כבר נתבאר בס"ח תמ"ח שאף חמץ של ישראל שהפקירו קודם הפסח אסור בהנאה לאחר הפסח ואם הפועלים הן נכרים אע"פ שהחנות ומלאי של ישראל הרי החמץ מותר אפילו באכילה ובע"פ שכשיצאו הפועלים מן החנות קודם הפסח בודאי נתיאשו מן החמץ שנפל מהן ונעשה החמץ הפקר גמור וכל דבר הפקר המונח ברשותו של אדם מישראל זכתה לו רשותו" ונקנה לו ההפקר ונעשה כשלו ממש אף על פי כן לא נקנה להישראל חמץ זה שהיה בחנותו כל ימי הפסח" מטעם שנתבאר בס"ח תמ"ח עיין שם:

תנ דין ישראל ונכרי שיש להם שותפות וכו' ב"ז סעיפים:

א ישראל שלוח נכר של חמץ מחבירו ולא פרע לו ער שהגיע הפסח חייב לפרוע לו לאחר הפסח ויש בו משום גזל אם אינו פרע לו" כיון שהלוח לו בשעת היתר" ואם בא לפרוע לו בתוך הפסח כמעות או בשאר דברים רשאי המלוה לקבלם ממנו ולהחנות מהם אפילו בפסח" ובע"פ שהוא לוח ממנו נכר של חמץ שיפרע לו נכר של חמץ ונמצא שמעות אלו הן חלפני הככר של חמץ שהוא חייב לפרוע לו ואסור ליהנות מחלפני חמץ בפסח אפילו לאחר הפסח כמו שנתבאר בס"ח תמ"ג מכל מקום כיון שבשעה שהלוח

א נמזא [ברייתא] לא, ב גירסת רש"י ורב האי. מור ושו"ע.
ב רבנו הגאון שם. לכושי. מ"א ס"ק א.
ג רש"י שם ד"ה ומלאי.
ד מור וכושי.
ה רש"י שם ד"ה אסור.
ו ב"ח ושו"ע. וראה מ"מ תענינו.
ז ברייתא שם. מור ושו"ע.
ח ב"י [גירסת רש"י]. ט"ז [אף לגירסת ר"ח]. פרי"ח.
ט בדלוקי ס' תלו ס"כ ומכ"ב.
י סוף פ"ב.

סימן תנ

א תשובות רש"י סי' קה. מור ושו"ע ס"א.
ב מאמר מרדכי ס"ק א. וראה מ"מ תענינו.
ג חז"י ס"ק א. אליה רבה ס"ק א.
ד סוף פ"ב.

הלכות פסח תנ

פורע המעות להמלוה אין ברשות הלוה שום ככר של המין שיוכל ליתנו להמלוה בפרעון הובו¹ לכך אין שם חליפין נקרא על מעות הללו שלשון חליפין אינו נופל אלא כשמחליף דבר על דבר שהוא בעין²:

ב ואפילו אם יש ככרות של המין בעין ברשות הלוה בשעה שהוא פורע המעות להמלוה בתוך הפסח כגון שהלוה הוא נכרי אף על פי כן מותר להמלוה לקבל ממנו המעות בעד הככר שהוא חייב לו אע"פ שכבר עבר מוקצת הפסח על ככר זה שהוא חייב ונאסר בהנאה אם היה ברשות הישראל וגם חליפין היו אסורין כדן חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח מכל מקום עכשיו שהוא ברשות הנכרי דינו כחמצו של נכרי שעבר עליו הפסח³.

ואע"פ שהוא משועבד לישראל שהרי לזה ממנו ככר שיפרע לו ככר מכל מקום כיון שלא נתיחד שעבודו על ככרות אלו שמונחים ברשות הנכרי בפסח⁴ שהרי הנכרי יכול לקנות ככר מן השוק ולפרוע לו הובו⁵ וככרות אלו שמונחים ברשותו בפסח יכול הוא לאכלם ולהוציאם לכל מה שירצה שלא מדעת הישראל נמצא שאין לישראל שום זכיה בככרות המונחים ברשות הנכרי בפסח⁶ שיהיו נאסרין משום חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח⁷ ואין לו על הנכרי אלא חוב של המין בלבד והחוב של המין אינו נאסר מחמת שעבר עליו הפסח כיון שגוף החמין הוא של נכרי ואין להישראל שום זכיה בו:

ג ומשמע זה ישראל שהלוה מעות לנכרי כרביית של המין שכל זמן שלא יפרע לו מעותיו יתן לו בכל שבוע ושבעו כמה ככרות של המין⁸ מותר לו לקבל מן הנכרי לאחר הפסח את הככרות שמינעו לו בעד שבוע של פסח⁹ ואפילו נותן לו ככרות שנתחמצו בפסח או שנתחמצו קודם הפסח והרי הן חמין שעבר עליו הפסח מכל מקום כיון שכל ימי הפסח היו ברשות הנכרי ולא היה להישראל שום זכיה בהן הרי דינם כחמצו של נכרי שעבר עליו הפסח¹⁰.

ולפי שיש חולקין¹¹ על טעם זה לפיכך לכתחלה צריך להתנות¹² עם הנכרי קודם הפסח¹³ שלא יתן לו לאחר הפסח בעד שבוע של פסח ככרות שנתחמצו בפסח או קודם הפסח¹⁴ אלא יתן לו מעות או קמה או ככרות שנתחמצו לאחר הפסח כדי שכל ימי הפסח לא יהיה לו שום שעבוד על חמצו של הנכרי וכיון שהתנה עמו תנאי זה אפילו אם לאחר הפסח נותן לו הנכרי ככרות שנתחמצו בפסח או קודם הפסח מותר לו לקבלם ממנו¹⁵

ט משא"כ לקמן סוף סי"ה, שרף ליתן מן הככרות שאופין בתנור.
י פ"ה ס"ב.
יא פ"ח ס"א.
יב רוקח סי' רסה. מור בשם ראב"ה (סי' תמ), בהא דלקמן ס"ד). ש"ע ס"ב.
יג ב"י ד"ה ישראל בדעת הגהות מיימוניות פ"א אות ג (בהא דלקמן ס"ד).
יד כדלעיל סי' ושי"ג.
טו רוקח שם. טור בשם ראב"ה.
טז ב"י ד"ה ישראל (לחשוש לדעת המור בשם ראב"ה). ש"ע ס"ב.
יז ראה מ"ז ס"א.
יח ראה לביש ס"ב.
יט רוקח שם. מור בשם ראב"ה. ש"ע שם.

ח פירוש דברי רש"י וזור ת"ל, וכדלעיל בתחלת המעין, ולא איכפת לן בככר הראשון שנשאר בעין שהלוה לו בשעת היתר (ראה מ"א ס"ק א), אלא במה שיכול ליתנו בפרעון הובו (כדלקמן ס"ג לדעת הב"י). וראה מ"ט וציונים.
1 נמדא ע"ז סב, ב (לענין דלוה פירות שביעית קודם זמן כיעור, ומשם למד רש"י לנדרון דרין). רש"י ותוס' שם ד"ה יאות.
2 פ"ח ס"א (כשהחזיר לו אחר הפסח חמין הראשון ולפי המבואר לעיל ס"א, כ"ה גם כשהחזיר לו מעות בתוך הפסח).
3 נמדא (ראה לא, א שאפילו שעבד חמין לחובו אין הישראל קונה החמין אלא כשהיהנו אצלו, וכדלעיל ס' תמא ס"ב). וראה מ"ט וציונים.

הלכות פסח תנ

ריא

ולאכלם³⁰ לפי שכברות הללו הן חלופי המעות שהתנה עמו לזה לו בעד שבוע של פסח³¹ אבל בדיעבד שלא התנה עמו תנאי זו קודם הפסח ולאחר הפסח הביא לו הנכרי בעד שבוע של פסח ככרות שנתחמצו בפסח מותר לו לקבלם ולאכלם שהעיקר כסכרא הראשונה³²:

ד' וכן הדין בישראל שקנה חוק הכומרים³³ (פירוש שהמלך נותן לכומרים לחם חקם בכל שבוע ושבעו³⁴ והן מכרו לישראל בתחילת השנה כל הלחם שיתנו להם בכל שבוע ושבעו כל השנה) שלכתחלה צריך ליהרר שיתנה עמהם קודם הפסח³⁵ שלאחר הפסח לא יתנו לו בעד שבוע של פסח לחם חמין שנתחמץ בתוך הפסח אלא מעות או שאר דבר שאינו חמין או חמין שנתחמץ לאחר הפסח וכשמתנה עמהם כך אף אם לאחר הפסח יתנו לו הכומרים בעד שבוע של פסח לחם חמין שנתחמץ בתוך הפסח יהיה מותר לו לקבלו ולאכלו ודיעבד שלא התנה עמהם כלום ולאחר הפסח תתנו לו בעד שבוע של פסח לחם חמין שנתחמץ בתוך הפסח מותר לו לקבלו ולאכלו³⁶ ממעם שנתבאר:

ה' ישראל שיש לו תנור ואפה בו נכרי חמין בפסח שלא מודעת הישראל אסור לו לקבל מעות מן הנכרי בעד שבר התנור³⁷ אפילו לאחר הפסח³⁸.

ואם עבר וקבל מעות מן הנכרי אפילו בתוך הפסח מותר לו להנות מהם³⁹ אע"פ שהנכרי נותן לו מעות אלו בעד אפיית החמין שאפה בתנורו בפסח בשעה שהחמין אסור בהנאה ונמצא שהוא נהנה מאיסורי הנאה? מכל מקום כיון שמעות אלו אינן לא דמי החמין ולא חלופי החמין אלא שחמין גורם למעות שיבאו ליד הישראל לפיכך אין כאן אוסור מן התורה אלא מדברי סופרים שאסור להשתכר באיסורי הנאה⁴⁰ לכתחלה ולכך אסור לקבל המעות לכתחלה אבל אם כבר קבלם לא קנסוהו להפסיד מעותיו אלא בשכר יין נסך בלבד⁴¹ כמו שנתבאר ביו"ד סי' קל"ג⁴².

אבל אם הביא הנכרי לאחר הפסח בעד שבר התנור ככרות של חמין שאפה אותם בפסח בתנורו של ישראל אפילו עבר הישראל וקבלם אסור לו ולכל ישראל להנות מהם⁴³ דכיון שדרך כל שוכרי תנור ליתן לבעל התנור בשכרו ככר⁴⁴ מן הככרות שאופין בתנורו⁴⁵ נמצא שבשענה שאפה הנכרי בתנור של ישראל כבר זכה הישראל בככר מן הככרות של נכרי שאפה אותן בתנור והרי זה חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח⁴⁶ שאסור בהנאה לכל אדם מישראל⁴⁷:

כט מרדכי וסור וש"ע שם.
ל ונתבאר לעיל סי' תנ"ג סי"ב, שאפילו בדיעבד אין להנות מרדכים אלא במקום הפסח מרובה.
לא ש"ת רשב"א ח"א סי' קנ"ח סי"ג ר"ה ג' מ"ש שבין, הרינו אפילו מהחמין של נכרי (מרדכי שם וסור, וכלעיל סי' תנ"ג סי"ג).
לב ריב"ש שם.
לג סימן זה בשו"ע"ר לא הגיע לדינו, וראה סור וש"ע שם סי"א.
לד מרדכי שם בשם הר"ש משאנן, סוד (ושו"ע) וזמ"א סי"ק ה.
לה מ"א שם.
לו משא"כ לעיל סי"ב, לקנות ככרות אחרות ולפרוע לו.
לז מרדכי וסור ומ"א שם.
לח כלעיל סי' תנ"ג סי"א.

ג במקומות שהתנו היתר בפת פלטר, כלעיל סי' שכה סי' נש"ג.
כא ב"י שם, ש"ע שם.
כב בי"ח ר"ה ולענין הלכה (בדיעבד), מ"א שם (בדיעבד), פ"ד סי' ט"ב (שמותר בכל אופן).
כג תשובות רש"י סי' ק"א, ראב"ה סי' תס"ג, הגהות מיטונות פ"א אות ג, מרדכי רמז תקפ"ג ובע"ז רמז תת"ח, מ"א סי' ט"ב.
כד ראה בראשית נו"ג, כב.
כה ז"י סי' ג (שידנו כמו בהא דלעיל סי"ג, ולא כפי"ז סי' ט"א).
כו בי"ח ר"ה ולענין הלכה, מ"א סי' ב (בהא דלעיל סי"ג), וראה ש"ת צ"צ א"ח סי' צ"ג.
כז מרדכי רמז תקפ"ג, בשם הר"ש משאנן, סוד ושו"ע סי"ה.
כח מרדכי וסור וכאר הגולה שם.

הלכות פסח תנ

ריב

ז לפיכך⁷⁰ ישראל ונכרי שיש להם תנור בשותפות לא יאמר להנכרי מול אתה בלכרך שכר התנור ממה שיאפו בו הנכרים המין בשבוע של פסח ואני אמול בלכרדי כנגד זה שבוע שלאחר הפסח⁷¹ דכין שיש לישראל חלק בנגוף התנור אם כן בתחילת השותפות וזה הישראל במחצית החמץ שיקבל הנכרי בעד שכר התנור בפסח ומה שאומר להנכרי אחר כך שימול הוא בלכרדי בשבוע של פסח והוא ימול כנגדו בשבוע שלאחר הפסח הרי זה כמחליף המצו שוכה בו בפסח על חמץ אחר⁷².

ואין היתר אלא שבתחלת השותפות יתנה עם הנכרי שימול הוא בלכרדי בשבוע של פסח והוא ימול כנגדו בשבוע שלאחר הפסח הנמצא שלא וזה הישראל מעולם במחצית החמץ של פסח כיון שכבר סילק את עצמו ממנו בתחילת השותפות⁷³:

ז ואם לא התנה עמו כך בתחלת השותפות (ועיין בסיומן רמ"ה⁷⁴ שיש עוד תקנה לזה) יש לו תקנה שקודם הפסח ימכור את מחצית התנור שלו להנכרי על כל ימי הפסח⁷⁵ והיינו שכל ימי הפסח יהיה כל גוף התנור של הנכרי ויקבל דמים מן הנכרי בעד מחצית תנורו קודם הפסח⁷⁶ או יקנה להנכרי את מחצית תנורו באחד מדרכי הקנייה שיתבאר בחושן משפט הלכות מקח וממכר⁷⁷ ויתנה עמו שלאחר הפסח יתן לו בעד מחציתו מעות⁷⁸ או שארי דברים שאינן חמץ או חמץ שנתחמץ לאחר הפסח⁷⁹ וכשהתנה עמו כך אף אם לאחר הפסח נותן לו הנכרי לחם חמץ שנאפה בפסח בתנורו מותר לו לקבלו ולאכלו שהרי לא וזה הישראל בלחם זה קודם שנתנו הנכרי לידו כיון שהתנה עמו שיתן לו מעות או שארי דברים:

ח אסור להשכיר לנכרי חמור להוליד עליו חמץ בפסח או חדר לשום בתוכו חמץ בפסח⁸⁰ מפני שאסור להשכיר באיסורי הנאה: אבל מותר להשכיר לו חמור על שבוע של פסח כסתם שאין הנכרי מפרש לו שיוליך עליו חמץ בפסח⁸¹ אע"פ שהוא יודע שהנכרי יוליד עליו חמץ אין בכך בלום דכיון שאף אם לא יוליד עליו בלום יצטרך לפרוע לישראל כל שכרו ושלם כיון שהשכירו לו לשבוע בין שיוליך עליו כל ימי השבוע (חזן משבת ויו"ט כמ"ש בס"י רמ"ו⁸²) בין שלא יוליד עליו כלל אם כן אין הישראל משתכר בלום כמה שהנכרי מוליד עליו חמץ בפסח⁸³:

ט וכן מותר להשכיר לו חדר שריר בו בפסח אע"פ שידוע שיכניס לתוכו חמץ⁸⁴ מכל

המ"ו ס"ק ב, מקנה באחד מדרכי הקנייה. וראה גם לקמן סוף סי' קי"ד.
מח כדלעיל סי' קי"ד, שלכתחלה צריך להתנות בו.
מט יתשלט פ"ב ה"ב. אגור ס' תשרי. וז"א ס"ק יא. מ"ז ס"ק ה.
 נ מדרכי רמז תקפו, בשם הר"ש משאגין. טור ושו"ע סי' פ"ד. וברע"א סי' ה' לענין תנור. ודינו אפילו בחמץ של נכרי, כדלעיל סי' פ"ג. וע"ג.
 נא תוספתא פ"ב ה"ח. מור וש"ע סי' פ"ד. לפירוש האגור והמ"א שם.
 נב סעף ז.
 נג וז"א ס"ק ה. פ"ד סי' פ"ה.
 נד אגור ס' תשרי. רמ"א סי' ה'. כפירוש האגור שם וז"א ס"ק ו. ופ"ק יא המרייר כסתם. וראה ש"ת צנח צדק א"ח ס' נט. אות ג. לענין השכרת החדר שבספר מנורת המזן. הע"ב קע"ז ע' י.

לט ראה ב"ח ר"ה ונ"ש הב"י אתנור (שהוא אמור נשפס האמור לעיל גבי נכרי שאפה בתנור ישראל).
 מ אחרונים. ב"ח שם. מ"ז ס"ק ב. מ"א ס"ק ג.
 נא מ"ז שם (שהלקו בפסח כבר וזה בתחלת השותפות). מ"א שם (שדוקא כשכבר לא וזה מעולם בחמץ ולא הוא המעות הליפון).
 נב פ"ד סי' מ"ג. וברע"א סי' רנה ס"ג.
 נג סעף פו.
 נד מ"א ס"ק ג. והיינו בקנין מעות, שמעויל בנכרי בשכירות, כדלעיל בסדר מנורת חמץ. וראה רמ"א ח"ט סי' קעד מ"א וסמ"ע שם ס"ק ה. סי' קעה ס"ש וסמ"ע שם ס"ק ב. מ"מ תינינים.
 מה תשובות רש"י סי' קא. תנהות מיומנות פ"א אות ג. ב"ח ר"ה ונ"ש הב"י אתנור. וז"א ס"ק ג.
 מו ראה לעיל סי' רנה פמ"ו וע"ג.
 מז מדרכי ע"ז רמז תתה. מור וש"ע סי' פ"ד. (ולתרוץ קושיית

הלכות פסח תנ

ריג

מקום הישראל אינו נוטל ממנו שבר הכנסת החמץ אלא שבר הדירה שאף אם לא יכניס חמץ לתוכו כל ימי הפסח לא ינכה לו כלום משכרו¹⁰¹:

י אבל אסור להשכיר לו תנור לאפות בו בפסח¹⁰² אע"פ שאין הנכרי מפרש לו שיאפה בו חמץ מכל מקום סתם אפיית הנכרי הוא חמץ והרי זה כמפרש לו שיאפה בו חמץ ונראה כמשתכר באיסורי הנאה¹⁰³ לפיכך צריך הישראל להתנות עם הנכרי בשעה שמשכיר לו שלא יאפה בו חמץ בפסח אלא יבשל בו תבשילו ויאפה בו מצה וכשתנתה עמו כך אע"פ שהנכרי אופה בו חמץ בפסח אין צריך למחות בידו¹⁰⁴ ומותר לקבל ממנו שכר התנור אפילו בתוך הפסח ואין זה משתכר באיסורי הנאה כיון שאף אם לא היה הנכרי אופה בו כלום היה צריך לפרוע לישראל כל שכרו משלם שהרי השכירו לו לשבוע בין יאפה בו הרבה בין לא יאפה בו כלום א"כ אין הישראל משתכר כלום במה שהנכרי אופה בו חמץ אלא שלכתחלה צריך להתנות עמו כך כדי שלא יהא נראה כמשתכר באיסורי הנאה¹⁰⁵ כיון שהדבר ידוע שאין הנכרי שוכר התנור אלא כדי לאפות בו חמץ¹⁰⁶:

יא וכל זה כשמשכיר לו בתוך הפסח או בערב פסח אפילו קודם שעה המישיית אבל קודם ערב פסח מותר להשכיר לנכרי בין חמור בין תנור בין חדר אף על פי שהנכרי מפרש לו שישתמש בהן חמץ בפסח ועל מנת כן הוא שוכרם ממנו¹⁰⁷ דכיון שהנכרי יכול להשתמש יום אחד בהם חמץ בשעת היתר¹⁰⁸ דהיינו משעה שמשכירם לו עד שעה ששית בערב פסח א"כ השכר שנוטל ממנו הישראל אינו ניכר ונראה שהוא בעד שעת איסור דהיינו בעד שבוע של פסח אלא בעד שעת היתר דהיינו בעד מה שהנכרי יכול להשתמש בהן חמץ משעה שמשכירם לו עד שעה ששית בערב פסח:

יב כמה דברים אמורים בחמור וחדר ותנור וכיוצא בהן שאין שום הנאה מנגעת לישראל ממה שהנכרי ישתמש בהן חמץ בפסח אבל אסור להשכיר לנכרי כלי שמכשילין בו על גבי האור כגון קדירה ויורה וכיוצא בהן אפילו כמה ימים קודם הפסח אם ידוע לו שיבשל בו חמץ בפסח¹⁰⁹ אע"פ שאין הנכרי מפרש לו שיבשל בו חמץ ואפילו להשאל לו בחנם אסור¹¹⁰ לפי שאם יבשל בו חמץ בפסח יגיע להישראל הנאה מהחמץ שהרי אם הנכרי היה מערה מן הכלי את החמץ שמתבשל בתוכו על גבי האור והיה הכלי נשאר ריקן על גבי האור היה הכלי מתבקע מחמת האור ועכשיו שהחמץ מתבשל בתוכו על גבי האור אין הכלי מתבקע נמצא שמוניע לישראל קצת הנאה מהחמץ בפסח¹¹¹.

אבל אם אין ידוע לנו שהנכרי יבשל בו חמץ מותר להשכיר לו אפילו בתוך הפסח אע"פ שהכלי לא הוכשר לשם פסח והרי הוא בלוע מחמץ הרבה שאסור בהנאה מכל מקום

סב ראה למש מ"ו (בהלכה). לעיל מ"ו רמז ס"ב (בהלכה) עם יום אחד), שו"ת צמח צדק א"ח סי' מט ס"ג. פס"ד צמח צדק לב, א (שטנשם) זה יכול להשכיר החדר שבו החמץ). שרי החדר מערכת חמץ ומצה ס"ו פ' אות ג ד"ה ובכרי. ט"מ וציונים.

סג טור ושו"ע ס"ו.

סד ב"ח סוף ד"ה אמור להשכיר. עולת שבת ס"ק ד.

אליה וזוטא ס"ק ג, וה"י ס"ק יב, בשם אחרונים.

סה מור לפרשת תמיד ס"ק יא. וראה לק"ש הפ"ו ע' 130.

נח כדלעיל מ"ח בחמור. נ"ו מרדכי רמז תקפו, בשם הר"ש משאנן. טור ושו"ע ס"ח (שמותר רק כשתנתה כדלקמן), וכדלעיל ס"ח (שאפילו אפה שלא מדעתו אסור לקבל זמנות).

נז מ"א ס"ק יא. וראה מ"מ וציונים.

נח מרדכי שם, בשם הר"ש משאנן, טור ושו"ע שם.

נט מ"א ס"ק ה. פרי"ח ס"ח.

ס מ"א ס"ק יא.

סא אגור מ"י תשרי, בשם תוס' רבנו משה. ס"ז ס"ק ה.

ת"א ס"ק ג.

הלכות פסח תנ

רד

גוף הכלי לא נאסר בהנאה ואין הנכרי שוכר ממנו ונותן לו דמים בעד החמץ הבלוע בכלי אלא בעד גוף הכלי המתור בהנאה¹⁰:

יג ומטעם זה מותר להחם חמין בפסח בכלי הבלוע מחמץ כדי להשתמש בחמין אלו לרחיצה ולכביסה¹¹ ולחוף בהן את הראש¹² שהרי אינו נהנה אלא מן הכלי ולא מן חמין הבלוע בתוכו אע"פ שהוא נפלט מן הכלי לתוך חמין הללו ויש בהן טעם החמץ מכל מקום כיון שאינו עומד לשתיה אלא לרחיצה וכביסה הרי אינו נהנה כלום מן טעם החמץ שנפלט לתוכן.

כמה דברים אמורים בכלי המיוחד לרחיצה ולכביסה שאין דרך להשתמש בו לאכילה ולשתיה¹³ אבל כלי שדרך להשתמש בו לפעמים לאכילה ושתיה צריך להצניעו במקום צנוע שאינו הניג לידך לשם כל ימי הפסח כמו שיתבאר בס"י תנ"א¹⁴ ואין להשתמש בו¹⁵ אפילו לרחיצה וכביסה ואפילו על ידי צונן גזירה שמה ישבח וישתמש בו לאכילה ושתיה¹⁶.

כמה דברים אמורים בשרוצה להשתמש בו בפסח בקביעות אבל להשתמש בו דרך עראי במקרה על ידי צונן מותר¹⁷. אפילו לצורך אכילה ושתיה¹⁸ אם אינו כלי חרס¹⁹ או אפילו על ידי חמין לצורך רחיצה וכביסה²⁰ אפילו הוא כלי חרס כמו שנתבאר בס"י תנ"א²¹ ע"ש כל פרטי דין זה:

יד מי שמוחק וירות ממושגל העיר ויש לו חוק קבוע מהמושגל על כל בני העיר שכל מי שמשגל בירות אלו צריך ליתן לו מדה אחת מכל בישול אם הוא בענין שבשמייתושים היותו או שמתקלקלין צריך ישראל זה הנוטל שכרן לתקנם או לעשות חדשים הרי יורות אלו הן כשלו ממש ואסור לו להניח להנכרים שיבשלו בהן חמין בפסח²² מטעם שנתבאר למעלה²³.

ואם אין לו כח למנוע אותן והן ממשלח חמין בעל כרחו על כל פנים אסור לו ליטול לאחר הפסח את המדות של בישולי חמין שהפרישו הנכרים בעד שבר היותו שבישלו בהן חמין בפסח ואפילו אם עבר או שכתב ונטל מדות אלו אסור ליהנות מהן דכיון שדרבנן לעולם לאת מדה מן הבישול בעד שבר היותו הרי וזה הישראל במדה זו בשעת הבישול בתוך הפסח ונעשה חמיו של ישראל שעבר עליו הפסח ואפילו מעות אסור לו לקבל

¹⁰ ימצא על החמין הבלוע ותלא חשו בו הכמים שמה ישבח ויכשל בהן בפסח.

¹¹ עד מור ושוע"ע יוד"ם סי' צד סי' ג (לפירוש הבי"י שם ר"ה ונ"ש אך מותר, דהינו אפילו דבר לח). ש"ך שם סי' יב, ובס"י צא סוף סי' ג (כשנקטה). ח"י סי' יד. מנחת יעקב כלל פה סי' פז (שפרבר שרדכו בהרה"ה מותר אף בלח). וכ"ה לקמן שם ושם. וראה פסקי אדה"ו נ"י 103.

¹² עה כדלקמן שם, שהמנהג לא להשתמש בפסח בכלי חרס יענינו.

¹³ עו ים של שלמה הלוי"ן פ"ח סי' נו ר"ה הראשון. מ"א סי' ק"ב. סי' יוד"ם סי' צד סי' ד. וראה גם לעיל שם.

¹⁴ עז סעף ב וסעף מג.

¹⁵ עח אחרונים. כ"ח סוף המיטן. מ"א סוף המיטן. ח"י סי' ק"ב ו.

¹⁶ עט סעף יב.

¹⁷ סו תנ"א בדרכי משה סי' ב. מ"א סי' יב. וראה לעיל סי' תמו ק"יא סוף סי' ב, וסי' תמו סי' ג, שהוכיח ולא כמנהג יעקב כלל פה סי' מו.

¹⁸ סז מורדכי רמז תקס. תנ"א סי'.

¹⁹ סח שוע"י דראה ריש כלל פה. תורת הפאת שם סי'.

²⁰ סט מנעלי צדק על המחזור (דיני פסח, סוף דיני הכשר הבלים). תנ"א סי' יב. וראה מ"מ תענינים.

²¹ ע סעף א.

²² עא אפילו בשאר אימורים, שנתור להשהות כדלקמן שם.

²³ עב מורדכי רמז תקסה. רמ"א סי' תנא סי' א, וכו"ד סי' קכא סי'.

²⁴ עג תנ"א יוד"ם שם. ח"י סי' יד, ובס"י תנא סי' יא, וכמנהג יעקב כלל פה סי' יא סי' ג. ש"ך יוד"ם סי' צא סוף סי' ג. וכ"ה לעיל סי' תמו סי' א. לקמן סי' תנא סי' ב ובס"י. וראה לעיל שם הפעם שאינו עובר בכל יראה ובל

הלכות פסח תנ

רטו

לאחר הפסח בעד שכר היורות שבשלו בהן חמץ בפסח כדי שלא ישתכר באסורי הנאה⁹ אלא שאם עבר וקבלם מותר לו להנות מהם כמו שנתבאר למעלה¹⁰.

וכיצד יעשה ישראל זה כשיגיע הפסח ימכור לנכרי על כל ימי הפסח את כל היורות עם כל המדות¹¹ באחד מדרכי הקנייה שנתבאר בחושן משפט הלכות מקח וממכר ויתנה עמו שלאחר הפסח יתן לו בעד זה מעות או שארי דברים וכשמתנה עמו כך אף אם לאחר הפסח נותן לו הנכרי את המדות של חמץ שקיבל בפסח בשכר היורות מותר לו לקבלם ולאכלם¹² כמו שנתבאר למעלה¹³.

מז אבל אם אינו מוטל על הישראל לתקן היורות כשמתקלקלן או כשמתיישנין הרי הן ברשות המושל¹⁴ ואין הישראל מזהר שלא יבשלו בהן נכרים חמץ בפסח שהרי אין לו שום הנאה מן החמץ המתבשל בתוכו שאף אם ינטל החמץ מתוכו וישארו ריקנין על גבי האור ויתבקעו לא יצטרך הישראל לתקן.

ואם הוא יודע ומכיר את הנכרים שיבשלו חמץ בפסח יתנה עמהם קודם הפסח שלאחר הפסח יתנו לו בעד שכר היורות מעות או שארי דברים שאינו חמץ או חמץ שנתחמץ לאחר הפסח כדי שכל ימי הפסח לא יהיה להישראל שום חוב של חמץ¹⁵ וכשהתנה עמהם תנאי זה אף אם לאחר הפסח נותנים לו הנכרים המדות מן הבשולים של חמץ שבישלו בפסח מותר לו לקבלם¹⁶.

ואין זה משתכר באסורי הנאה¹⁷ כיון שגוף היורות הן של המושל לגמרי ואין להישראל שום זכיה בהן שלא שכר גוף היורות אלא חוק המגיע בלבד¹⁸ והנכרים המבשלים אינן נותנין מה שנותנין אלא בעד שכר היורות שבישלו בהן את החמץ וכיון שהיורות הן של המושל נמצא שהמושל זכה כשכרן מיד שבישלו בהן והוא המשתכר באיסורי הנאה והישראל חוזר וזוכה מן המושל ואינו משתכר כלל בעד איסורי הנאה אלא בעד המעות שנתן או שיתן להמושל:

מז אבל כדעבר שעבר או שכת ולא התנה עמהם תנאי זה קודם הפסח ולאחר הפסח נותנין לו הנכרים המדות מן הבשולים של חמץ שבשלו בפסח מותר לו לקבלם¹⁹ וכן אם אינו יודע איזה נכרי יבשל חמץ בפסח שיתנה עמו תנאי זה קודם הפסח הרי זה כדעבר²⁰.

ומכל מקום אם אפשר טוב למכור לנכרי קודם הפסח כל המדות של פסח שיפרישו המבשולים בפסח על דרך שנתבאר למעלה או יצוה לנכרים המשרתים בבית היורות וממונים להפריש המדות מן הבשולים שלא יפרישו כלום מבישול חמץ שיבשלו בפסח אלא יכתוב שם המבשולים ויגבו מהן המדות לאחר הפסח שכל זמן שלא הפרישו המדות

9 ב"ח שם. ח"א שם.

10 א"א מעוף ה.

11 ח"א שם.

12 ט"ז ס"ק ב (שבלי הקנות התגורר אין התנאי מועיל).

13 מעוף ג.

14 ב"ח סוף הסימן.

15 ב"ח ומ"א שם. וכדלעיל ס"ד בחוק הבמורים.

16 כדלעיל שם.

17 פ"ח שנתבאר לעיל ס"ה, שאסור לו לתחלה לקבל אפילו

מעות.

18 פ"ט ח"א שם.

19 ז' ב"ח סוף הסימן. ח"א סוף הסימן. וכדלעיל סוף ס"ג

ומ"א ס"ד.

20 צ"א ב"ח שם.

הלכות פסח תנ

רמז

לא וכה בהן הישראל שהרי לא קנה מהמושל אלא המדות שיפרישו מן הכיבולים שיבשלו ביורות של המושל^{צב}:

יך מי שמחזיק רחיים ממושל העיר ויש לו חוק קבוע מהמושל על כל בני העיר שכל מי שמתחן תבואה ברחיים אלו יתן לו מרה אחת קמה מקמה הנמחן דינו בפסח לענין מחנית תבואה מחומצת שקורין (מאל"ץ) כדון מי שמחזיק יורות לענין ביטולי חמץ^{צד} וכמו שנתבאר:

יח אסור ליתן כהמתו לנכרי להאכילה כימי הפסח אם ידוע לו שהנכרי יאכילה פסולת של שעורים שהוא חמץ^{צז} לפי שאכילת הבהמה היא הנאת האדם שעל ידי כן היא מתעלה ומשבתת ומתוספת ברמים^{צח} ואע"פ שאם היתה אוכלת דברים אחרים שאינן חמץ היתה גם כן מתעלה ומשבתת מכל מקום עכשיו ששבת ועילוי זה בא לה על ידי חמץ בפסח הרי זה אסור^{צט} אע"פ שהחמץ הוא של נכרי^צ (ועיין ב"ד סי' ס"ג^צ וסי' קמ"ב^צ שאם עבר הישראל והאכילה בעצמו חמץ בפסח שמתור לשחטה ולאכלה בפסח ואין צורך להשליך דמי הנאת החמץ לאיבוד^ק ע"ש הטעם^{קא}) ומכל מקום אם אין ידוע לו בודאי שאכילה חמץ מותר ליתנה לו ואין חוששין שמה יאכילה חמץ^{קב}:

יט אבל מותר לומר בפסח לעברו נכרי^{קג} הילך דינר זה וקנה ואכול אע"פ שהוא יודע שהעבר ילך ויקנה חמץ ויאכל^{קד} לפי שאכילת העבר אינה חשובה הנאה לרבו^ק כמו אכילת הבהמה^ק ממעם שנתבאר ב"ד סימן רכ"א^ק:

כ אבל לא יאמר אדם בפסח לנכרי בן שהוא עברו בין שאינו עברו הילך דינר זה וקנה לך חמץ מן התנוני ואכול^{קה} כיוון שהישראל בעצמו אסור לו לקנות חמץ בפסח אסור לו לומר לנכרי ואע"פ שהנכרי קונה אותו לעצמו ולא בשביל הישראל מכל מקום כיוון שהישראל נותן דינר להנכרי ואומר לו שיקנה בו חמץ והנכרי קונה אותו בדריבור של ישראל^ק הרי זה נראה כשלוחו^{קז} ממעם שנתבאר בסימן ש"ץ^{קח} אבל מותר לומר לו קנה לך חמץ בדנר שלך ואכול^{קט}:

כא וכן מותר לומר בפסח לנכרי^ק אפילו הוא עברו שמונותיו עליו^ק לך וקח עלי

קד מרכי רמז הקמט בשם אור וזקן, טור ושו"ע ס"ו.
קה ת"א ס"ק ב (לענין תענית).
קו דלעיל ס"ח.
קז סימן זה כשע"ד לא תנע לידעו, וראה שו"ע שם ס"ב.
קח אגודה ס"ב סי' כג, אלה רבה ס"ק י.
קט ת"א סי' שז ס"ק כב (כשיל לישראל הנאה מוח), ש"ך ב"ד סי' תצו ס"ק ד (שבשיל ישראל אסור אפילו בהנאה לישראל), ונתבאר בו הדעות לעיל סי' רמה ק"א ס"ק ד ר"ה ויעד יש לפש.
ק לבוש סי' שז סכ"א.
קא מע"ף לה, וע"ף.
קב כדלעיל שם ברש הטעם, וע"ף.
קג גמרא ע"ז סג, ב (לענין יין נסך ושבעיות), מרכי רמז הקמט (לענין חמץ), תעה ח"ב בשו"ע ס"ו.
הגהת מהרש"ל למור (שכן עקר), ת"א ס"ק ב פ"ד ס"ו.
קד רש"י שם ר"ה ולא משום יין נסך (שמה מירי בנפרא שם, וק"ל רשר), מרכי שם, וראה לקמן סכ"ז (שנכ"פ אנו חייב ליתן לו מנות של חמץ).

צב ת"א שם.
צג ב"ח מ"ק המינוח, ת"א מ"ק המינוח.
צד אגודה ס"ב סי' כג, שולח מהר"ל סי' קסא, שו"ע סי' תתח ס"ו.
צה תוס' ר"ן ב"ד ב"ד, א"ר לא יזון, לבוש שם ס"ו.
צו ראה לעיל סי' יב, לענין הנאה לישראל כשהנכרי מושל חמץ בכליו.
צז כדלעיל סי' תנג ס"ז וע"ף.
צח סעוף א' בדג"ה, וראה אליה ושמא סי' תמח ס"ק ו.
צט סעוף א'.
ק כהא דנתבאר לעיל סי' תמח ס"ט.
קא משמע זה היה גרם, וראה לעיל שם ס"ו, ברכת אברהם ח"א סי' א' ח"ב סי' תנא, מ"מ וציונים.
קב פסקי ארמ"ר הקונ' ע' 8.
קג אגודה שם (שפסח מותר), מהר"ל שם, ת"א ס"ק י (שכפסק מותר).
קד ראה לעיל סי' תמ ס"ב (הדינו אף שהוא כבוש תחת ידו), וסי' תתח ס"ו (הדינו כשעניו קנוי לו לצמיתות), מהר"ב לסי' רש וסי' רנב.

הלכות פסח תנ

ריו

המין^{קטו} מן החנוני ואכול ואני אפרע לו ומותר לו לפרוע לחנוני אפילו בעוד שהחמין בעולם שעדיין לא אכלו העבד^{קסו} ואין החמין נקנה לישראל בפרעון זה כיון שבשעה זו אין החמין ביד הישראל אלא ביד העבד^{קסו} (ואע"פ שהעבד הניח החמין בהצרו של הישראל מ"מ אין הצירו של אדם קונה לו דבר שאין נוח לו כגון חמין בפסח כמו שנתבאר בס"י תמ"ח^{קס"ו}) וגם בשעה שמשך העבד את החמין מן החנוני לא נתכוין במשיכתו אלא לזכות בו לעצמו ולא בשביל הישראל וגם החנוני נתכוין להקנות החמין להעבד במשיכתו ולא להישראל רק שיהזור על הישראל שיפרע לו בעד עבדו^{קס"ז} נמצא שחמצו של חנוני הוא שאוכל העבד^{קס} ולא חמצו של הישראל רבו:

כב אבל אסור לישראל להקדים דינר לחנוני נכרי ולומר לו שיתן מוונות לעבדו בפסח^{קכא} ואחר הפסח יעשה עמו חשבון^{קכב} שמה יתן לו חמין^{קכג} וחמין זה הוא של ישראל^{קכד} כיון שכבר נתן עליו דינר להחנוני (ואפילו לדברי האומרים^{קכז} שישאל אינו קונה ממלמלין מנכרי בכסף כלבד מכל מקום כיון שהחנוני כבר קיבל הדינר מן הישראל הרי דעתו להקנות להישראל מוונות כנגד דינרו וכשהחנוני נותן אחר כך חמין להעבד אינו נותן לו בתורת מכירת חמין שלו אלא בתורת נתינת חמין של ישראל והוא עושה שלחות הישראל שצוה לו ליתן מוונות לעבדו):

כג אבל אם אינו מקדים לו דינר מותר לומר לו תן חמין לעבדו ואני אפרע לך^{קכז} שכל שלא פרע לו הישראל קודם שנותן החמין לעבדו הרי הוא נותנו לו בתורת מכירת חמין שלו והישראל יפרע לו בעדו (ועיין ביורה דעה סי' קל"ב^{קכ} שאם הוא חייב ליתן לעבדו מוונות של חמין ואינו יכול לפצור את עצמו במה שיתן לו מוונות אחרים שאינן חמין בעל כרחו של העבד אסור לו לומר לחנוני נכרי פטורני ממוונות עבדו ותן לו חמין בפסח ואני אפרע לך לאחר הפסח).

וכל זה מעיקר הדין אבל יש אומרים^{קכח} שמהמת חומרות חמין יש להחמיר^{קכט} שלא לומר לנכרי בפסח קנה לך חמין מן החנוני ואני אפרע לך^ל ואין צריך לומר שלא יאמר לחנוני תן חמין לנכרי זה ואני אפרע לך וטוב להיש לבדריהם:

כד לפיכך מי שיש לו תינוק חולה קצת שהוא צריך לאכול או לשנות חמין יזהר שלא יאמר לנכרי תן חמין לתינוק זה ואני אפרע לך אלא יבקש ממנו שיתן החמין במתנה

קכד רש"י שם ד"ה כשהקדים.

קכה לעיל סי' תפח סי"ח ויש"ן.

קכו תורת הבית הארוך בית ה שער ב (נפג, ג). הובא בב"י יור"ד סי' קלב ר"ה יש מקומות. כפי מה שפירש בדבריו ה"ן ע"ז פ"ה (לד, א) ר"ה גרסין בגמרא. וז"א ס"ק ט. פ"ח ס"ז. וראה גם לעיל סכ"א (אפילו פירש קח עלי חמין). וראה העי"ב תתננ ע' 57.

קכז סימן זה בשער"ר לא הובא לדיננו. וראה ב"י שם בשם הרשב"א בתורת הבית שם. אמרי יושר ח"א סי' קכד.

קכח בי"ח סי' ר"ה מותר, ויור"ד סי' קלב סי"ג ד"ה ונ"ש אבל, ובש"ת סי' קנג (לפירוש הפר"ח סי"ג, וז"ל סי' יא. וראה מ"מ תענינם.

קכט כדעת ה"ן שם, שלא הוצרכו אלא כשיכול לפצור עצמו מוונות אחרים ולא אכר לו בפירוש שיתן לו חמין (ראה שו"ת בי"ח שם).

קסו תורת הבית הארוך בית ה שער ב (נפג, ג). הובא בב"י יור"ד סי' קלב ר"ה יש מקומות. כפי מה שפירש בדבריו ה"ן ע"ז פ"ה (לד, א) ר"ה גרסין בגמרא. משמעות מ"א ס"ק ת. פ"ח שם. וראה גם לקמן סכ"ג (באמרו לתנו). ושם בסוף הסעף – דעה ב'.

קסז ב"י יור"ד סי' קנ"ב ד"ה יש מקומות, בשם הרשב"א בתורת הבית שם.

קסח רא"ש ע"ז פ"ה סי' ב, בשם תוס'.

קסח סעף ג.

קסח תוס' ס"ה ואינו.

קכ ראה מ"מ תענינם.

קכא רב פפא בגמרא ע"ז סג, ב (לענין יין נמך ושבעיות). מוכרז שם. שיער מ"ז (אף לדעה א').

קכב נמצא שם ורש"י שם ד"ה ואני מחשב. וראה מ"מ תענינם.

קכג תוס' ה"ל שאמלאת אמרות פ"ה ה"כ"ה.

הלכות פסח תנ

ריח

להתינוק⁷²⁷ ואם אי אפשר למצוא בקל מי שיתן כמתנה יש לסמוך על סכרא הראשונה⁷²⁸ ומותר לפרוע לו⁷²⁹ אחר שנתן החמין ליד התינוק או אחר שהניח חמין בבית הישראל שכבר יצא החמין מרשות הנכרי קודם הפירעון ולהשותף הישראל עדיין לא בא אע"פ שהניחו בביתו שאין חצירו של אדם קונה לו בעל כרחו⁷³⁰ וגם הנכרי לא מזכר את החמין לו אלא להתינוק.

אבל אסור לקבל החמין ביד מן הנכרי⁷²⁷ אפילו קודם הפירעון אלא אם כן זכה בו כבר התינוק בהגנה⁷²⁸ שכל זמן שלא זכה בו התינוק אפילו הניחו הנכרי בבית הישראל והזר ונמלו הרי הוא שלו כשהיה וכשנמלו הישראל מידו הרי זה כקונה חמין בפסח:

בה ואפילו לאחר שזכה התינוק בחמין אסור לישראל גדול להאכילו ולהשקותו את החמין גזירה שמא ישבח הגדול על איסור חמין ויסתפק ממנו שהרי אפילו ליגע בחמין אסור מחמת גזירה זו כמו שנתבאר בסיומן תמו"ו⁷²⁷ אלא יאמר לנכרי או לקטן אפילו ישראל שיאכל וישקה את החמין להתינוק⁷²⁷.

אבל מותר להשהות חמין זה בתוך הבית אף על פי שיש לחוש שמא ישכחו ויסתפקו ממנו מכל מקום כיון שהתינוק הוא חולה ואי אפשר להוציאו מן הבית⁷²⁹ וגם מן הסתם אי אפשר למצוא נכרי שיביא מעט בכל פעם ופעם שירצה התינוק לאכול או לשתות לפיכך התירו לו להשהות חמין בביתו בפסח ומכל מקום אם אפשר טוב לעשות בפני החמין מוחיצה גבוה עשרה טפחים⁷³¹ או לכפות עליו כלי אם הוא שבת או יום טוב⁷³².

וכל זה כשאי אפשר למצוא נכרי שיביא מעט מעט בכל פעם ופעם שירצה התינוק לאכול ולשתות וכן אם אי אפשר להאכילו ולהשקותו על ידי נכרי או קטן מותר להאכילו ולהשקותו על ידי ישראל גדול⁷³³ אבל אם אפשר להביא לו חמין על ידי נכרי מעט מעט בכל פעם ופעם שירצה לאכול ולשתות אין להביא הרבה בבת אחת ואם אין התינוק חולה כל כך בענין שאי אפשר להוציאו מן הבית יוציאנו מביתו לבית הנכרי ושם יאכילוהו וישקוהו חמין ואל יכניס חמין לביתו כלל⁷³⁴:

בו וכל זה בחולה שאין בו סכנה אבל בחולה שיש בו סכנה אין לדקדק בכל זה⁷³⁵ ואפילו לקנות חמין מן השוק מותר כדי למהר באכילתו אם הוא צריך לאכילת חמין

ואין חוששין ללאו של כל יראה וכל ימצא שהקונה את החמין עובר עליו⁷³⁶ שאין לך דבר שנוסד בפני פיקוח נפש ועל דרך שנתבאר בסיומן שב"ח⁷³⁷ וביו"ד סימן קנ"ה ע"ש:

בז אסור להיות שליחי לנכרי לקנות לו חמין בפסח אפילו במעותיו של נכרי⁷³⁸ ואפילו אינו מושך את החמין מרשות המוכר אלא נותן לו דמים בלבד בפסח לפי שיש

קל ח"י ס"ק יא.

קלא ח"א ס"ק ט (מותר לומר ואני פורע).

קלב כדלעיל סכ"א.

קלג כדלעיל ס"ה תמו מ"ג וע"ג.

קלד רב אשי עליו פג, ב. מרדכי רמז תקנ"ג. ש"ע סוף

ס"ו (שנשא ונתן ביד).

קלה יראת ה"מ ס"ה רמז ספ"ו. מ"מ וענינים.

קלו סעוף ג.

קלז ח"א ס"י ס"ג סוף ס"ק ג. וראה לעיל ס"ה שגג

ס"ה. מ"מ וענינים.

קלח ב"א שם.

קלט ח"י ס"ק יא.

קמ כדלעיל ס"ה תמו ס"ה.

קמא ח"י שם. וראה תהלה לרוד ס"ה שגג אות ה.

קמב מ"א ח"י שם.

קמג ח"א ס"ק ט. וראה לקטן ס"ה תמו ס"ה.

קמד רמז"ב ס"א ה"ג.

קמה סעוף ב.

קמו שליח ריב"ש ס"ה תא. (ר"ח"א ס"ג. וראה אמרי

ישר ח"ב ס"ה קלו.

הלכות פסח תניתנא

ריט

אומרים^ט שישראל קונה ממלמלין מנכרי בכסף בלבד ונמצא שהחמץ נקנה להישראל בפסח ועובר עליו בבל וראה ובל ימצא ואף על פי שהוא מפרש להמוכר שאינו קונה את החמץ לעצמו אלא בשביל הנכרי ששלוו אף על פי כן נקנה החמץ לישראל שנתן המעות מירו ליד המוכר ואין אומרים כיון שהמעות הן של נכרי והישראל נתנם בשליחותו הרי זה כאלו נתנם הנכרי בעצמו שאין אומרים שלוחו של אדם כמותו אלא בישראל שנעשה שלוח לישראל חבירו^י כמו שנתבאר בחושן משפט סימן קפ"ח^ט;

תנא דיני הגעלת כלים וכו' ע"ה סעיפים:

א כל הכלים שאינו רוצה להכשירן לפסח על ידי הגעלה או ליבון^א וכן כל כלי הרס שאין להם הכשר על ידי הגעלה וליבון אם הוא רוצה להשהותן עד לאחר הפסח^ב צריך לשפשפן (עיין סימן תמ"ד)^א הטיב קודם שעה ששית בערב פסח ולהדיחן מעמ"ה בענין שלא יהא חמץ ניכר בהן ויצניעם במקום צנוע שאינו רגיל לילך לשם כל ימי הפסח כדי שלא ישבח וישתמש בהן בפסח^ו ואע"פ שכל הכלים הבלועים משאר איסורין מותר להשהותן עמו בבית ואין חוששין לשכחה מכל מקום חמץ כיון שהוא רגיל בו כל השנה יש לחוש בו יותר לשכחה^ז וטוב לסגורם בחדר מיוחד ולהצניע המפתח שלא ילך לשם כל ימי הפסח^ח;

ב ומכל מקום דרך עראי ומקרה מותר להוציאן ממקום שהצניען ולהשתמש בהן דבר צונן^ט בין לח ובין יבש^י רק שיהיה להדיח את הכלי הטיב קודם שמשתמש בו שלא יהיה שום משהו חמץ דרוק בו בעין^{יא} (ולענין דיעבר עיין ס' תמ"ז)^א ואפילו היא קדרה של חרס שנתבשל בה חמץ כל השנה די לה בהרחה להשתמש בה צונן בפסח מעיקר הדין^{יב} (אבל המנהג הוא שלא להשתמש כלל בפסח בכלי חרס ישנים אפילו בצונן^{יג} כמו שיתבאר^{יד}) ואם הוא סכין צריך לנעצו עשר פעמים בקרקע קשה קודם שמשתמש בו צונן בפסח^{טו} אבל אסור להשתמש בהן^{טז} בקביעות^{טז} משעה ד' בערב פסח^{טז} ואילך אפילו בצונן עד שיכשרם לפסח על ידי הגעלה או ליבון על דרך שיתבאר גיירה שמא ישבח וישתמש בהן בחמין:

והו"ע שם. וראה לעיל ס' תמ"ב סוף ס"ח, שה מנועיל אף להבשיל שנתבשל בכלי חמץ. וראה שם ס' י, דלא מהני בתבשיל שנתבשל עם חמץ.
ז תחת יעקב כלל יו ס' יא.
ח ש"ת הרא"ש שם. מור וש"ע שם.
ט וד"א בירוש' ס' קכ"א ס"ח (בשאר איסורים) ס' יא כון ס' י"ג ג. ח"י ס' יא. וז"ל לעיל ס' תמ"ג ס' יג תנ ס"ג. וז"ל לקצת סמ"ג.
י כדלעיל ס' יג שם וש"ע.
יא וי"ד בירוש' ס' יא סוף ס' יג ג.
יב סעף נא.
יג טור ושו"ע ס"ב. וראה פסקי אדה"ע ע' 103.
יד ר"י פ"ב (מ, א). רא"ש פ"ב ס' ה. ש"ע שם.
טו סעף נג.
טז יו"ד ס' יא קכ"א ס"ז (בשאר איסורים).
יז וד"א סוף ס"א.
יח רמ"א יו"ד שם. ח"י כאן ס' יא.
יט עולה שבת ס"א. ח"י שם.

קמז כדלעיל ס' תמ"ג ס"ח וש"ע.
קמח רביש שם. לכח ס"ג. מ"א ס' י. וראה מ"מ וצניעם.
קמט סימן זה בשו"ע לא הגיע לידנו, וראה מור וש"ע שם סוף א (שאין שלוחות לעולם). וראה גם לעיל ס' תמ"ג.

סימן תנא

א חז"י ס' ה.
ב ראה לעיל ס' תמ"ג סוף המעם שאינו עובר בבל וראה ובל ימצא על החמץ הבלוע ושלא חשו בו החכמים שמא ישבח ויבשל בהן בפסח. וראה שם ס' ג גם בכלים שנתבשל בהן חמץ בפסח.
ג סעף דה"פ.
ד מור וש"ע ס' א.
ה ראה לעיל ס' תמ"ג (בנתבשל בהן חמץ בפסח) ולקצת מ"ב (בכלים שאינן צריכים הגעלה).
ו רא"ש פ"ב ס' ג. ש"ת הרא"ש כלל יד ס"א. טור